

TRON I HEMMET

Av: Olof Edsinger

Föräldrar som tar sina barn till söndagsskolan kan ha väldigt olika förhållningssätt till den kristna tron. I vissa grupper är det familjer med en tydlig kristen bekännelse som dominerar. I andra grupper är förhållandet det motsatta. Gemensamt för de flesta föräldrar är dock att de vill att barnen ska få möjlighet att gå på upptäcktsfärd i Bibeln och berättelserna om Jesus. De låter kyrkan göra just det som den är till för: att föra vidare berättelsen om Guds kärlek till den här världen och om Jesus som den kristna trons kärna och stjärna.

Samtidigt är det tydligt att det i Bibeln aldrig går några vattentäta skott mellan kyrkan och hemmet. I flera sammanhang får man snarare intrycket att det ena inte går att tänka utan det andra. Allra tydligast blir detta i Gamla testamentet. På gamla förbundets tid kan vi läsa om hur Gud instruerar israeliterna att ”inpränta” hans lagar i sina barn.¹ På detta sätt skulle tron föras över från generation till generation. Även i Psaltaren möter vi en uppmaning i samma anda:

*Vad vi har hört och lärt känna,
vad undervisa sina våra fäder berättade för oss,
vill vi inte dölja för våra barn.*

*Vi skall berätta för kommande släkten
om Herrens ära och hans makt
och om de under han gjort.*

*Han gav sina bud åt Jakob,
stiftade en lag åt Israel,
där han befälde våra fäder
att undervisa sina barn,*

*så att det blev känt för kommande släkten.
Och barnen som föddes
skulle berätta det för sina barn.²*

I dag kan vi ibland reagera på delar av det gammaltestamentliga språkbruket. Den nya barnteologin har också – till stor del inspirerad av Jesus själv – velat lyfta fram att även *barnen* kan vara förebilder i frågor som har med tro och efterföljelse att göra. Men i grunden handlar ändå detta om ett samspel: genom mötet med Jesus och de bibliska berättelserna får både barnets och den vuxnes tro konkretiseras. Den får fyllas med ett innehåll som bestäms av att vi har inbjudits till gemenskap med den treenige Guden.

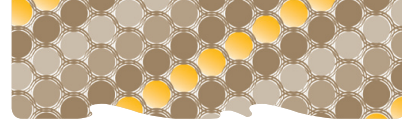
Och här, det säger både Bibeln och den samlade erfarenheten, har familjen en viktig roll att spela.

¹ Se Femte Moseboken 6:7.

² Psaltaren 78:3-6.

Foto: PhotoAlto

Att skapa en "gudsrikeskultur"

Konkret innebär detta att vi som kyrka behöver fundera på hur vi kan underlätta för ett samspel mellan söndagsskolan och hemmet. Bara det faktum att vi som kyrka erbjuder söndagsskola och andra barngrupper är förstås ett led i detta. Även familjegudstjänsten erbjuder former där man som familj kan få ett gemensamt möte med Gud. I den här artikeln vill jag dock fokusera på något annat, nämligen på det delande av vår tro som kan få ske mellan hemmets fyra väggar. Hur vi som föräldrar kan vara med och bidra till en "gudsrikeskultur" i våra egna hem.

När vi talar om ett sådant ämne är det lätt att vi på en gång börjar tänka i banor av djupa samtal och familjeandakt. Detta kan också få vara en viktig del av hur vi som föräldrar får skapa frizoner i vårt familjeliv, frizoner där vi tillsammans bjuder in Guds rike i våra hem.

Men samtidigt tror jag att den viktigaste startpunkten för att skapa den här formen av "gudsrikeskultur" handlar om våra relationer.

Lev i förlåtelsen

Ett konkret exempel på detta handlar om förlåtelsen. Frågan är om det finns något område som kan vara viktigare än att som familj praktisera *Nya testamentets* budskap om försoning. "Liksom Herren har förlåtit er skall också ni förlåta", skriver Paulus i Kolosserbrevet.³ När den här uppmaningen får sätta sin prägel på våra relationer får det en stark och frigörande effekt på våra familjer.

En avgörande nyckel i detta tror jag också ligger i att som förälder våga gå före. Att inte hela tiden håller fast vid sin rätt, utan att ödmjuka sig inför sina egna barn. Att som förälder kunna be om förlåtelse de gånger som vi förstår att vi har gått över gränsen, talar starkare än aldrig så många predikningar om att vi ska leva i försoning med andra. "Ni barn, lyd era föräldrar i allt, ty så bör det vara bland kristna", står det i fortsättningen av Kolosserbrevet. Men också: "Ni fäder, reta inte upp era barn, då tappar de modet."⁴

Återspegla Guds egenskaper

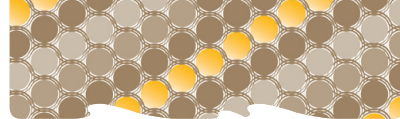
I grunden handlar detta om att vi som kristna – både föräldrar och barn – har blivit kallade att återspegla Guds egenskaper. Att bli mer lika Jesus. Detta är förstås inget vi kan klara av enbart i vår egen kraft. Vi behöver alla den helige Ande som vår Hjälpare för att växa till i vår efterföljelse. Men något som ändå kan fungera som en sporre för oss i detta, är att sättet som vi betar oss mot varandra i förlängningen förmedlar en bild också av vem Gud är.

Det här är inte så märkvärdigt som det kanske först kan låta. Inom religionspsykologin har man länge tagit hjälp av den så kallade objektrelationsteorin för att visa på hur barnets upplevelse både av Gud och tillvaron i stort präglas av relationerna till andra människor – och särskilt då mamma och pappa. Även om föräldrarnas inflytande avtar med åren är det

³ Kolosserbrevet 3:13.

⁴ Kolosserbrevet 3:20-21.

något ofrånkomligt att deras beteende förmedlar en bild av vad de håller för viktigt och sant.

När vi till exempel tar oss tid för våra barn, när vi umgås med dem och lyssnar in deras behov, då förmedlar vi också – om än omedvetet – en bild av Gud som någon som bryr sig om oss och vill bekräfta vår innersta längtan. När vi i stället visar barnen att vi aldrig är riktigt nöjda med dem, eller när vi aldrig visar dem en oreserverad kärlek, då förmedlar vi bilden av Gud som någon som aldrig är nöjd med oss – att vi aldrig riktigt duger i Guds ögon. Exempelen på detta kan mångfaldigas. När vi uppmuntrar våra barn att utvecklas i sina gåvor förmedlar vi en bild också av vår Skapare, att han är möjligheternas Gud. När vi i stället har en uppfostringsmetod av att hela tiden hota våra barn, eller ger intryck av att vi bara älskar dem om de betar sig på ett visst sätt, då ger vi bilden av att även kärleken från Gud är villkorad.

I grunden handlar också detta om att spegla och bekräfta de egenskaper hos barnen som Jesus själv pekar på som förebildliga. Till dessa hör sannolikt sådant som förmågan att ta emot, beroende, tillit, ärlighet och att kunna vara nöjd med vad livet har att erbjuda.

Ta vara på samtalstillfällena

Även om handlingarna ofta väger tyngre än våra ord, spelar det naturligtvis roll att vi ibland också söker tillfällena att *formulera vad vi tror på*. Även denna kommunikation behöver få gå i båda riktningar – det är inte bara barnen som behöver lyssna till oss, utan också vi som behöver lyssna till våra barn. Men den stora utmaningen är kanske här ofta att helt enkelt *ta vara på* de samtalstillfällena som ges.

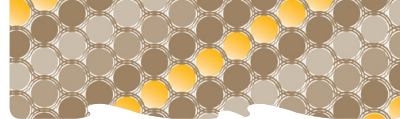
För vissa av oss kan det kanske vara i bilen på väg till körövningen eller idrottsträningen som vi har en möjlighet att tala tro med våra barn. För andra kan det vara när vi är på semester. För ytterligare några kan det vara när vi ber aftonbön på kvällen. Eller varför inte när vi måste vara hemma för att våra barn är sjuka? Möjligheterna är naturligtvis många.

Be tillsammans

Även när det gäller bönen kan vi ibland behöva vara uppfinningsrika. Det naturligaste tillfället i många familjer är nog den stilla stunden på sängkanten, när vi ber ”Gud som haver” tillsammans. När barnen blir lite större kan vi kanske lägga till en lite mer fri bön. Andra konkreta varianter kan vara sådant som:

- Be en kort bön i hallen innan barnen ska gå till skolan. Kanske extra meningsfullt under perioder då barnen har det jobbigt.
- Be för släktingar och vänner som är sjuka – men förklara också att Gud inte alltid svarar på våra böner så som vi har tänkt oss.
- Be för skrubbsår och blåmärken när barnen har slagit sig.
- Sjung en kristen barnsång när ni är ute och kör. Eller låt alla familjemedlemmar säga varsin sak som de vill tacka Gud för, och be för detta tillsammans.
- Ställ fram en ”böneburk” med färdigskrivna böneämnen och plocka varje dag ut en lapp som ni tillsammans ber för.
- Använd ett speciellt ljus som ni tänder när ni ber för någon, eller som tydligt ramar in bönestunden med tändning och släckning.

Värna goda traditioner

Till stor del handlar detta med att be tillsammans om att som familj både skapa och värna goda traditioner. I dagens västerländska samhälle är det ju allt färre traditioner som fungerar som ett sammanhållande kitt inom familjerna. Jul och Midsommar kan i många fall fylla denna funktion, men i det vardagliga livet är det svårare. Aktiviteter avlöser varandra på ett sätt som gör det svårt att till exempel äta middag tillsammans med hela familjen. Olika familjemedlemmars vardag ser väldigt olika ut.

Samtidigt finns en kraft i våra gemensamma traditioner, och om vi kan hänga upp vår gemensamma tro på några av dessa kan det bli ett starkt stöd för vår identitet som kristen familj. Kyrkoårets högtider är väl det mest självklara exemplet, men även den judiska traditionen kan fungera som en förebild – hur man i familjen firar sabbat och hur man varje år återupplever dramat i samband med den första påsken. Bordsbön är ett annat konkret exempel, även det med både judiska och kristna rötter.

I SKATTEN har vi velat uppmuntra denna sida av det kristna livet genom ett moment som går under beteckningen *Eftertanke*. Ett konkret redskap kan där vara Martin Lönnebos *Frälsarkrans*, något som med fördel kan plockas upp även därhemma. En annan svensk biskop, Martin Modéus, talar i sin bok *Tradition och liv* om hur man kan ställa fram ett särskilt bord – eller bara frigöra utrymme i en bokhylla – som han har valt att kalla för ”barnens högtidsbord”. På detta bord lägger man en duk och ställer fram saker som knyter an till årets och kyrkoårets högtider. Många svenska hem har redan denna tradition kopplad till julens krubba och påskens liljor.

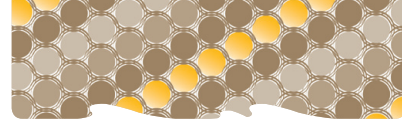
Böcker och musik

Värdet av att i familjen läsa Bibeln och andra kristna böcker är kanske så självklart att det inte ens behöver nämnas. I många kyrkor är det vanligt att man delar ut barnbiblar i samband med dop eller i sina barngrupper. Eller att man i söndagsskolan delar ut söndagsskoletidningar som man kan ta med sig hem, för att sedan kunna läsa eller göra övningar tillsammans därhemma. En annan möjlig koppling mellan söndagsskolan och hemmet är att sjunga eller spela några av de sånger som man använder sig av i kyrkan. Ett roligt och naturligt sätt att bjuda in Jesus i vår vardag!

Uppmuntra det sociala engagemanget

Ett sista område som kan vara värt att nämna är det sociala engagemanget. Att tillsammans som familj göra en social insats kan tala starkt till våra barn om hur vår tro kan få konsekvenser i praktiken. En viktig del av detta är den kollekt som varje söndag samlas in i våra kyrkor, och som ofta är en del också av våra söndagsskolor.

Slutord

Det grundläggande perspektivet i den här artikeln har varit hur vi som kristna föräldrar kan göra tron till något synligt i våra hem. I *SKATTENS åtta teser för barn och tro* har vi formulerat detta som att ”söndagsskolan vill medvetandegöra och stötta familjen i dess roll som den viktigaste arenan för barnets lärande”. Där hemmet inte kan fungera på detta sätt får vi i stället göra vad vi kan för att stötta barnen när de är i kyrkan. Där, om någonstans, får vi ju hoppas att det finns förutsättningar att förmedla något av den ”gudsrikeskultur” som är effekten av att leva nära Jesus Kristus i vår vardag!

För fortsatt läsning

Det bästa du har. Ett samtalsmaterial om att förmedla tron till sina barn utgiven av Salt – barn och unga i EFS 2011.

Litteratur

Andersson, Marina, *Att leda barn till ett liv med Gud*, Nya Musik 2010.

Holmen, Mark, *Faith Begins at Home*, Regal Books 2005.

Hellsten, Tommy, *Föräldraskap: makt med ansvar*, Cordia 2000.

Vikström-Jokela, Monika, *Helgdagsboken. Barnens eget kyrkoår*, Fontana Media 2006.

Modéus, Martin, *Tradition och liv*, Verbum 2000.

Svensson, Alf B, *Våga vara förälder*, Libris 2001.

Svensson, Alf B & Cilla Stjernberg, *Våga visa vägen till en tro som bär*, Libris 2010.

